

Elymos Pano, bij sommige Melina Mili, oft Melinos Mallo: in't Hoch-Duitsch Veydelsfentch/ oft Psenich: in't Spaenschen Panzo: in't Franschen Panic: Finellus schijnt dattet mit Italiaenschen Meliza genoemt soude wesen: dan Matthiolus heeft het Sorgfaet Meliza geheten. Maer Finellus mach in dwaltinge ende misverstant gevoert zyn gewest/ soet het schijnt/ door de genenepshap oft geluchtenheit van den naem Meliza, niet den voorloeden Grieckischen naem Melina, oft Melinos: soe dat hij daerom het Panich-coen ende het Sorgfaet voortenderhande coen gehouden ende hun beschryvinge onder een verwerret heeft.

Aert, Cracht ende Werckinge. Panich-coen geest den hoge luttel voedsels/ seyt Galenus/ ende is coudt en drooch van aert.

Saet van Panich-coen niet Geerten. Melich gesoden/ ende tweernaal daerhae ingenomen/ stopt den loop des dipehs/ ende stelt dat crimpel/ alsoo wel als den Hirs/ voegt Plinius daer noch by. Van dupten opgelepte/ ist verdroogende ende vercoelende.

Van Panich-coen wortel ghebacken/ ghelecht van den Hirs: maer dat selue wortel bringt fer luttel voedsels by/ als coudt/ vijster dox/ bruchselien en morselbaer welende/ en geene taepelheyt oft berichticheit in hebbende: waer dooy dattet den wecken bypeh noch stoppen ende verdroogen can.

BIVOEGSEL.

In Italien is dit Coen met den naem Panico oock genoemd: in Dancachreij heet somtijts Panz: in Engeland Panick: in Hoch-Duitschen Hirs, welcken naem den Amarantus oft Fluweelblome och heeft. Hier græn is somtijts tot van verwen somtijts geelende somtijts blauw. Hier te lande en is sel soet bekend niet/ als in heel plattelen van Italien ende Dancachreij. Dan alſter hier in den Spiegel geschaet/ dan wortel inde Hornmaet ryp: dat is heel traeger dan in de yeste landen. Want die dan Gasternien sarpen dit afslinen het ander Coen maect/ en noch wortel voor den winter ryp/ als Kuekenschijf.

Wilt Panich-coen, in Latijn Panicum herbariorum bluetre, pleegt fer veel te waschen van selfs/ seyt Lobel/ In stemachtig plattelen Italien ende Dancachreij. Die aere en nies spits ende roet/ maer heel slender dan het Tam oft Schempen Panich-coen/ staende hoven aan het opperte van den steel: gelijck die van Persicaria. Anders isst het Panich-coen see gelijk te wuren van halmen/ bladers/ steelen/ wortels en rongen/ maer heel slender. Daer is noch een ander Panicum sium, dat oock Panicum pauciflorum heet/ te weten het Hemelsgras.

Aert, Cracht ende Werckinge. Gemeyn oft Tam Panich-coen en wortel beensdaerhae niet heel gehypet/ noch inder apotheken noch oock om hoot te backen: want he is er see drooch/ mager en sliech voedsel/ ende mocht gelijck sabel: maer ander roostent met hout of Olie/ ander etent met melck/ alſter gepelet is/ oft met biechels/ oop. Dioſcordieſe feind dattet geroest zynde de selfe cracht heeft banden hirs/ insouderheit van bunt/ opgelept/ maer dattet niet boed/ en oock min stoppen dan mit wijn gedroncken het rootmeloen/ en diergehete bloeden geneest. Men greeft de Canarie vogelkens ell/ ander clepine vogelkens/ elen. Sommige honden dat hoor/ fer heet van aert.

Wilt Panich-coen wortel als onder mij/wassen van graen en grascachtige crudden de vogelen gegeven: maer geensins in spijce gebruiken.

HET XXVI. CAPITTEL.

Van Indiaenschen Panich-coen.

Geslacht.

Bhalven het voorbeschreven Panich-coen binne noch een ander vremde medesooete van't selue dat den toernaem van Indiaenschen Panich-coen voert.

Gedaente. Dit vremde oft wortelantschen Panich-coen heeft diche halmen oft steelen voort/ arct oft tegen doorten hooch/ met veel knoopen lichtwys verdeplid: tot elche knoopen sijpelen besindere harde/ groote/ lange/ heede Bladeren/ de sielbladeren heel gelijck. De kerren oft sielplummen zyn dicht ende dicht by een gehoopt ende vergaderet/ wat rouw oft rupschachtige/ somwijlen wat coeter dan die van gemeyn Panich-coen/ maer dicker: ende coeter voort op/ opperste vande halmen/ en wt den oockspank oft schooten van de bladeren/ op coeter ende dunner halmenkens staende: het Saet is lancetwysch/ in blummien/ oft harywysse bolstere bewerret/ door de welche dese aerkens rouw ende rupsch

Indiaenschen Panich-coen.

De aere van Indiaenschen Panich-coen.

frt

Sorgfaet.

蜀黍 シウチコ

in't aentasien zijn. De Woyteien zijn dichtende gebeest/ grooter dan die van Gemeyn Panich-coen.

¶ Plaetse. Wit gewas is in Indien gebracht/ soe den gaemt wertij: en wilt heel veler aarden in heete/ dan in dese coude oft poorderche landen.

¶ Tij. In dese Nederlanden/ hoe warm en heet dat het late oock is/ can die Coen selben en naemwys int laetste van den Sommer tot volscornen rypicheit geraeten: in heeter gewesten rypt eer.

¶ Naem. Wij noemen dit gewas in Latijn Panicum Indicum, dat is Indiaenschen Panich-coen: ende voorwaer sijn dichte ende in een gheborgen aere wigt ghe-noechsfaem wt dattet een soote van Panich-coen is.

¶ Aert, Cracht ende Werckinge. Het is waerschijnelyck ende gelooftich dat dit gewas van crachten de geueyne soote van Pamachcoen gelijck/ ende ghebruykt mach wouden in al't gene daer het gemeyn Panichcoen niet toe is.

BIVOEGSEL.

D E groote aere van dit Indiaenschen Panichcoen heeft re-nichsins ghelecht met het bliepelt van de groote Fluweelblome/ als Louet betypge/ die dat Panicum Indicum panicula villosa: normt/ enot bare de naebolende medesooete van bestijgt.

Blaeuw Indiaenschen Panich-coen, in Latijn Panicum curvatum Indicum, is mogelijck Indicum Bioscorialis. Dickepde van breemde sat hier te lande inden. Cleert ghesaerd: ijnde/ heeft halmen gheschoren booy de Dogstainment/ rietachticheit/ het Superker-Kriet gelijck/ een mans lenghe hooch/ meer dan eenen vinger dik/ ene hol bieck doos marcia/ riet/ genoemt: die see nae de wortel/ die welcke dat clepind heeft/ rekenen nae sijn selfs groote/ en bycaut nae de groote van eenst Panich-coen/ een schoone blaruste oft peerlicke berde hebben: en boven op de halmen doch ronde lancetwysige aeren/ die in't opperste wat tot sijn gelijck Turke coen: De blomen sijn licht blauw/ ende dicht ende net beset met lancetwysche ront en de blaeum geam/ enrichius ghelechtende de Haete have/ maer clepind en overblodiger. De bladers sijn rietachticheit/ inde welcke lenghe midden door/ loopt een kreep/ en cloven/ en breech halme knoppen/ wel rotten halmen toe den selben omhangende. Den smaek is den banden Hirs gelijck, Maer dit gewas is selven te binden.

Diergelijck Panich-coen is oock t'gene dat Clusius beschrijft/ ende Panicum Americanum normt. Van den seluen Clerus vermaent dock van een aere van dit Panich coen die in West Indien gehoeft ijnde/ wel anderhalven voer langh was/ oft langer/ met fer heel saden (als dozen beschreven sijn) ster dicht bewassen.

HET XXVII. CAPITTEL.

Patt Sorgfaet.

Geslacht.

D En Panich-coen wortel noch een ander gelijck geslacht gebonden/ dat oock van sommige doot een Panich-coen gehouden wordt/ dat sij nae den Italiaenschen naem Sorgfaet heeten: Dat sullen wij in beschrijven/ mitgaderen en medesooete van de selve. Wit Sorgfaet genaemt.

¶ Gedaente. 1. Sorgfaet heeft dy/ vier oft meer diche rechte hooge snoopachtige knippe/ rietachticheit/ Stelen oft halmen/ seuen/ ach/ tot sommige tien voort hoog/ oft hooger/ gemeenlyck in negen en twaoblaetige snoopen kinebije verdeplid/ binnen in met witt marsh verblut. Wit elche snoopen spijpsten scherpe Bladeren/ langer dan anderhalven voer/ dy/ oft vier vingern breed: Op d'opperte van de halmen wassen de kerren oft sielplummen/ een swaeme lancet oft lancetwysche ront/ dicker dan de bladeren/ recht over endu staende/ ende niet dan een sijde geront/ oft neberwaerts hangende: dese bynging eerst voort geel bliepelt/ maer nae dat de gele bloemen afgallen sijn/ sijn lancetwysche ront Saet/ dat heel grooter is dan Hirs siet/ rootachticheit/ oft wat hoon/ oft waerachticheit van halmen/ seden voorten hooch op schijende/ seer grote aeren oft sielplummen hebende: (inde Latijnsche boeken stont qualich gescreven culmis, lobas vocant, in siede van cornis, phobas vocant:) ende het bliepeltbaerste van alle Coenen bevolden wert te zijn.

2. Wit Sorgfaet is een medesooete van Bellonius Melica candida geheeten/ dat is Wit Sorgfaet. De Arabers noemen dat Hareoman, als den seluen Bellonius betypge. Nochtans in het 331 capitell van Abiven-

Z Z p na ho

na ho